

Pósfai György

KARÁCSONYI ÉNEK

Bosszantó. Amire körütekint, minden munkatárs elment már, s – rápillant az órájára – már a busz se jár. Mehet gyalog.

Nem szerette az ünnepeket. Mindenki bevadul: jó előre vásárol, készülődik, elkéredzkedik. Sütnek-főznek, ajándékokat készítenek, s csak úgy ragyog a képük, ahogy erről tárgyalnak. Minden ott az eszük, csak a munkán nem.

Merre menjen? Korán sötétedik, máris kevés a fény, a világítás gyér, a boltokat már zárják, a redőnyöket sietve lehúzzák. Koszos kupacokban áll a hó.

Kényelmetlen, merev ez a hosszú kabát, nem is túl meleg, a vállat meg húzza a táska. Jó túra lesz ez, nem baj, úgyis keveset mozog.

*Benyeltem rendesen a horgot,
Egyre mélyebbre hanyatlom,
Akaratom, mint forró
Tejben oldódó instant kakaó.*

Lekanyarodik a folyópartra, kicsit hosszabb így, de legalább nem kell kerülgetnie az izgatott, csomagokkal terhelt embereket. A parton ligetes park húzódik végig, nyáron itt henyél a pórnép. Most nyugalom van, kásás hófoltok, lassan sötétbe nyúló-merülő fakoronák, semmi sem mozdul. Kicsit megáll, másik vállára veti a táskát, belehallgat a folyó sötétjébe: ott van valami mozgás, halkán csikorognak a zajló jégtáblák. Balról tompán zajong a város.

Nyilván megvan az ünnepnek is a helye, család, rokonok, barátok, miegymás. Neki is van három lánya, de már felnőttek, más országban laknak. Néha beszélnek egymással a távolból. Felesége szokott kommunikálni velük, tulajdonképpen többet beszél velük, mint övele – néha ez az érzése. Van egy kutyája is, azzal jól megvan, jó kutya, csak rámorran, már tudja is, hova kell húzódnia.

*Egyszerűen nem lehet elviselni.
Nem tudom elviselni, hogy nem vagy a közelemben.
És nem tudom elviselni, hogy ha a közelemben vagy, nem érinthetlek meg.
És ha megérinthetlek, akkor az nem elég.
Illetve egy darabig elég. De nem megnyugtató. Hanem felkavaró.
Csak hülyén vigyorgok.*

Nem is lesz olyan hosszú ez az út, amott majd felkanyarodik a belváros felé, pár sarok hazáig, aztán már ki is pakolhatja az aktákat, még pár dolgot át kell néznie.

Nahát, egy feldíszített, égőfűzérrel körbetekert fenyőfa! Itt a parkban, ahol most este senki nem jár. Áll büszkén, rátartian, villogtatja magát. Kinek? Pazarlás.

*Most nem tudok enni, nem tudok aludni. De azért eszem is meg alszom is.
Reggel felébredtem, és eszembe jutottál, meg hogy mi is történt valójában.*

Történt-e egyáltalán valami, vagy csak felfújom a dolgokat?

Félelmet, szorongást éreztem a gyomrom táján. Hogy igen, van valami, de ez nem lehet jó.

Ebből nem lehet jól kijönni. Ez csak fájdalomt okozhat.

Én nem birtokolhatlak téged, és te nem birtokolhatsz engem.

Szokatlan, hogy a talpa alatt nedves, félig fagyott apró kavics morzsolódik. Néha kicsit megcsúszik a láb. Nem jár erre évszám. Talán le kellene ide járnia rendszeresen, valami futófelszerelésben, és ha futni nem is nagyon bírna, legalább jó tempóban gyalogolna pár kilométert. Miért is ne, bevezethetné, hogy gyalog megy munkába, le is tudna utána zuhanyozni, a főnöki traktusban van fürdőszoba is, ennyi jár neki. Biztosan jót tenne a reggeli mozgás, jobban jár utána az ember agya, meg aztán ebben a korban már illene törődnie az egészségével, egyre gyakrabban ver félre a szíve. Mondjuk, ez nagyon nem zavarja, mert mi is történhet? Semmi. Előbb-utóbb úgyis a semmi jön.

Ez a semmi a vigasztalása. A háta mögött kollégái összesúgnak – munkamániás, cinikus és sikeres alak, kíméletlen célszerűséggel halad a maga egyenes, korrekt útján. Mint az óramű, megbízható, precíz, de érzései nincsenek, empátia mínusz mutáns – tartják róla.

Vannak olyan szituációk, amikor az összesimuló párok esetleg zavarban vannak, nem tudják, pontosan hogyan kellene elkezdni egy szeretkezést. Vagy hogyan kellene továbblépni benne. Vagy akadályozza őket valami ruha vagy a másik hideg lába vagy szaga vagy mit tudom én micsoda. Vagy egyszerűen csak idegenek egymás számára.

Veled nem kellett gondolkodnom. Inkább arra kellett vigyáznom, hogy nehogyl elájuljak, vagy nehogyl elsiessenek valakit.

Valami kolompolás zökkenti ki a kínos, belső agymaszatolásból. Nahát, amott oldalt, a kivehetetlen sötétség peremén mintha birkák vonulnának. Tempósan haladnak, több csoportban. Egy kis termetű számaron szól a kolomp, ez is fürgén bólogatva halad a birkákkal. Igen, hallotta, hogy birkákkal nyírták a parkban a fűvet. De mit keresnek itt most, télen?

Elképzeli magát: merev, szürke alak, idegenül talpal a parton, eltévedt főnök, szokott nyája nélkül, mesterséges figura a félcivilizált természet sötétjében. Potenciális áldozat ebben a környezetben, ami inkább valami sok rétegbe burkolózó, korán haló hajléktalannak való. Bár azok inkább a belváros meleg zugait keresik ilyenkor. Tényleg, mit is keres itt?

Igen, döglött hal az ösvényen, olyan idegen most itt a parkban. Na de nem csak az ő, aminek látszik. Csak ő tudja, ha kilép – és ki is lépett, robbant – magából, elbújhat az a döglött hal. Rettenetesen megcsavarodott egy ideje az élete, sizzik, ég belül, bűnbánás, de azért a látszat megmaradt, a kötelességérzete még egyben tartja.

Kicsit több önkontroll kellene, rohadt fegyelmetlenek vagyunk.

A birkák beérték. Most látja, hogy a másik oldalról is csapatostul jönnek, nagyjából vele egy irányban. Kicsit a nyíltabb rész felé húzódik, hogy utat engedjen. Hol is kell hazafelé felkanyarodnia a partról? Kellene egy jó irányba tartó ösvény, mert a bokorsorokon nem akar csak úgy keresztültörni. De a sövények és a gyalogutak is a parttal párhuzamosak. Nem baj, kicsit továbbmegy, később ér haza, de úgyis mindegy.

Én Kedves Emberem!

Nem tudod véletlenül, hogyan lehet kihúzni egy mélyen benyelt horgot?

Egyszeri erős rántással?

Vagy lassan, centiméterenként tépegetni?

Így is, úgy is elvéri az ember, ha kiszakadnak a belső szervei...

Esetleg a táncos fegyelmezettségével: koncentrálsz, lábujjaidtól a homlokodig összerendezed izmaidat. A zenével elindul a kidolgozott koreográfia.

Ha lehet, ritmusra, felemelt fejjel, könnyeden, mosolyogva...

Talán menni fog...

Az a baj, hogy nélküled olyan vagyok, mint egy sós vizekben sodródó, bomló húscsapatot dajkáló, bugyborékoló csigaház...

Inkább le kellett volna húzódnia egészen a vízpartig, és hagyni, hogy ez az állatsereglet elhaladjon mellette. Itt már egészen megsűrűsödtek, nézi, merre lépjen ki közülük. Innen-onnan füttyögés hallatszik, emberek is kísérik nyilván az állatokat.

Elborítják az üres tereket a birkák. Herseg, ropog a patájuk alatt a fagyos kavics, fejüket leszegik, az előttük haladó testek közé dugják, mennek konokul. Egyik-másik a térdének ütődik, meglepően súlyos, tehetetlen a testük, inkább ő nyomódik félre, nem az állatok. Meleg pára száll fölöttük, büdös állatszag. Csapzott, csimbókos a gyapjuk, amennyire egy-egy sárga fényű parti lámpa gyér fényében ki lehet venni. Koszos lesz a nadrágja, ahogy ezek hozzádörgölődnek.

Na, ebből ennyi elég. Nem lökdösetti magát tovább, hanem megáll. Ez beválik, a mögötte tülekedő tömeg szétválik körülötte, mint egy fatörzs körül, majd újra egyesülve halad tovább. Hátrapislantva úgy véli, lassan kiszabadul. Vár.

...Sárga, hullámzó prérin,

Nyikorgó ajtajú fabódében,

Az árnyékban is fullasztó meleg van.

Szeretkezünk; minden kiszáradt, porlik,

Ragadunk a lucskos izzadságban.

Végre elszöktettél.

Végre elszöktem veled.

Egyik szavaddal adsz, a másikkal elveszed.

Azért én nem mindent hiszek el neked...

Inkább legyél csendben egy kicsit végre.

Menned kell, tudom.

Várnak az aranyrögök a patakban.

És ma még három őslakost ki kell nyiffantanod.

Magyarázol, közben a ruhád húzod.

Komolyan leütlek, ha nem maradsz nyugton.

Lusta oroszlánként nyújtózkodom...

Ekkor váratlanul szúrós lökés éri a hátát, éles fájdalom hasít belé, előrebukik az állatok közé. Széttárt karjával reflexszerűen belekapaszkodik a birkákba, azok riadtan meg-

ugranak, keze lecsúszik, teljes hosszában a földre zuhan, kemény paták taposnak rá. Lökdösődve feltápáskodik, de megint ütés éri hátulról, még beljebb botladozik a tömegbe. Valahogy stabilizálja a helyzetét, és kénytelenül együtt haladva az állatokkal, hátranéz: subás-kucsmás pásztorféle követi a nyáját, botjával fenyegetően előremutat. Felháborodva ráordít, de a pásztor meglóbálja a súlyos botot, és amennyire látni lehet, társai is akadnak, akik komoran nyomulnak feléje. Jobb lesz továbblépni. Balra igyekeznek, arra kevesebb a birka, de itt is feltűnik egy nagy termetű, subás alak – a sötétben arcukat nem lehet kivenni –, és hosszú botjával feléje döf. Nincs más választás, visszahúzódik a nyáj közepe felé. Jobbra nem mehet, félő, hogy akkor a jeges vízbe szorulna. Megy hát a nyájjal. Most látja, a táskáját is elhagyta.

*Mielőtt késő lenne,
Szeretném megsúgni,
Hogy neked adom a bőrömet,
A csontjaimat, az izmaimat,
A zezugokat és a hajlatokat.
Most már vékony szeletekre vágatsz,
Feldarabolhatsz,
Ledarálhatsz,
Horgostul, madzagostul
Megihatsz,
Sőt, akár ki is hányhatsz...*

Úgy tűnik, több kilométert haladtak már. Többször próbálkozik oldalt kitörni, de a sötét alakok mindig felbukkannak, botjukkal visszalökődik-terelik, többször elesik, a ruhája már szakadozik, érzi, hogy bűzlik, lassan már birkának érzi magát. Felháborodását elnyomja a félelem, hihetetlen, ami történik vele.

Egyszer-kétszer, amikor közeli fények tűnnek fel, kiáltani próbál, de segítség nem jön, nem jár erre senki, meg a meglepően hangos nyáj mellett nem is nagyon hallatszik a segélykiáltás.

Megadja magát, de próbál figyelni, az adandó alkalmat kihasználni. Úgy látja, elkanyarodhattak a folyótól, már túl vannak a városon, túl a sötétbe merülő, lepukkant ipari telepeken. Gazos-havas mezőn haladnak. A városon kívül sokkal jobban látni, csak úgy ragyognak a csillagok. A birkák bégetnek, a pásztorok torokhangon nógatják őket, ő meg, szerencsétlen, állattesteknek ütődve lépked a nyáj közepén.

Elöl pislákoló fényt lát, valami tanya felé tartanak. Ráeszmél, hogy hideg van, a meleg állattömeg között is fázni kezd.

*Ahogy hazafelé menet
Mefogod a kezem,
Csak annyira különleges,
Amennyire odaadod a kutya tekintete.
Egy seb begyógyul,
A lonc illata elbódít,
Egy öreg fa ismét erőre kap.
Ahogy tavasszal kibújnak a rügyek,
Reggel a rigók diadalmasan ébresztenek,*

*A májusi eső mindent tisztára mos,
Ahogyan egy forró nyári napon kiszáradt ruha illatoz...*

A tanyához érve kétfelé folyik és megállapodik a nyáj, szólni próbálna, de hiába, a subás alakok befelé lökdösik. Elöl nyitott fészervele épületbe nyomulnak be. Itt legalább meleg van: középen nagy, gőzölgő kondérban rotyog valami piros lé, oldalt szinte izzik a kemence. Középre taszítják, itt pillanatnyilag békén hagyják, megállnak mögötte. Amennyire észlelni tud még, felméri a terepet. Előtte a forró kondér, hatalmas termetű, pirososgás arcú, vastag derekú, hosszú szoknyás asszonyság áll mellette, húsos, fehér karján feltúrva az ing, evezőlapátnyi fakanállal keveri az üstöt, s közben fél szemmel, érdeklődés nélkül rápillant. Oldalt, a sarokban kártyaasztal, három egzotikus, színes lebernyegekbe öltözött alak veri a kártyát, közben fel-felordítanak, felhevült arcukat egymás képébe tolják, aztán hátravetik magukat, és nagyot nyakalnak kupáikból. Körülöttük szolgafélék kuporognak a sarkukon.

Hatalmas ütés éri hátulról a térdhajlatát, feljajdul, lába összecsap, térdre esik. Egy hegyes szakállú, alacsony, szikár kis ember suhintott rá oldalról, alattomosan. Egy kis ágyyszerű deszkatákolmányra támaszkodva feltápáskodna, de a sovány alak megint meglendíti botját, és a térdhajlatába csap. Marad térdre esve.

Most látja így maga előtt, a kis ágyban egy csecsemő fekszik, hatalmas darab, alig látszik ki a szeme a húshurkák közül. Le is hunyja, és eltorzult arccal, fülsértően bögni kezd. A kártyázók igyekeznek túlharsogni, de az állatok is bégetnek, bögnnek, morognak.

Az asszonyság cseppet sem idegeskedik, nyújtott, mély hangon nyugtatgatni kezdi a gyereket, lábával meglöki a kiságyat, közben szüntelenül kavarja a kondért. A sovány, botos alak a kiságy fölé hajol, gügyögni kezd: cs-cs-cs, kislíam... A gyerek elhallgat. A kártyázók is elcsendesednek, a zűrzavar alábbhagy.

Az asszonyság most megáll a keverésben, félig feléje fordul, megnézi magának, és rászól: énekelj!

Nem érti teljesen, mit akar tőle a nő, de látja, hogy a sovány alak lassan nekihuzakodik, hogy göcsörtös botjával megcsapja, hát gyorsan belekezd: *Mennyi-ből az angyal...*

– Hangosabban! – szól rá az asszony. – Hangosabban! – visszhangozzák a sarokból. A szikár alak még nem eresztette le a botját. Erőlködve üvölti: *Hogy Bet-le-hem-be si-et-ve men-vén...*

Úgy tűnik, megnyugszanak, az asszonyság a gőzbe hajol, tovább keverget, a kártyázók tovább verik a kártyát, oldalt az állatok ide-oda topognak.

Elakad az énekben.

Mindenki rápillant. – Tovább! – ordít a sovány, a pásztorok hátulról közelebb húzódnak, az asszonyság megáll a keverésben, felgyúri lecsúszott ingujját, feléje fordul, föléje tornyosodik, sonkás karját megemeli. Előtte a csecsemő tágra nyitja szemét, és áthatóan rászögezi tekintetét.

Kétségbeesetten próbál visszaemlékezni a második versszakra. Bevillan gyerekkora karácsonya, a gyertyafényes betlehem a templomban, az éjféli misés tömeg, otthon a betódulás a fenyőillatú szobába, a csillagszórós karácsonyfához... Megint gyerek akar lenni, ártatlan, egyenes szándékú, őszinte, tele reménnyel, kívánsággal... kisöpörni, kívágni magából a hazugságot, a csalást, a normáknak nem megfelelőést, a titkos vágyakat, a tarthatatlan, kínzó, szétszakító érzést, lehetetlen állapotot...

*Eddig még
ennyi unikumot nem ittam
fokhagymaszagúan nem csókolóztam
nem aludtam ilyen keveset éjszaka
senki érintését jobban nem kívántam
nem örültem így telefonhívásnak
nem vártam sms-t, e-mailt türelmetlenebbül
nem szeretkeztem ennyiszor fürdés nélkül
nem hallgattam ennyi zenét
nem utaztam úgy, mintha álmodnék
férfi miatt nem fájdult meg a gyomrom
senki nem kockáztatott ennyit miattam
nem mondtam le senkiről mindennap újra és újra,
senki nem tartott még ennyire fogva.*

És ekkor megvilágosodik eszében a második versszak. Meg a többi, kristálytisztán, egyenesen, hibátlanul sorakoznak szeme előtt a sorok. Érzékei kitisztulnak, magabiztossága visszatér a szemébe. Az asszonyság kutató tekintete erre megenyhül, ütésre emelt karja leereszkedik, mellette férje botja a földön koppan, a kártyázók elégedetten csapnak az asztalra.

Várnak.

Azt hiszik, most már hiba nélkül énekel tovább, minden rendben lesz. Félreértették.

Lassan felegyenesedik, kihúzza magát. Döntésre jutott, nem énekel. Vállal mindent, amit tett. Megérte.

Az asszonyság csodálkozva ránéz, aztán bal kezével lassan feljebb gyúri jobb ingujját, közben felemeli vaskos karját, a gyerek nyitott szemmel, fülsértően bőgni kezd, a sovány alak megint megmarkolja botját, a pásztorok hátulról közelebb nyomulnak, lehetük már a nyakát perzseli.

Szuly Gyula

SÁRKÁNYLÁNY

A hétfejű sárkány lánya
sohase megy iskolába,
csak tánciskolába jár,
ott ő lett a tánctanár.

Mikor sárkányt eregetnek,
irányító karmester lett,
egyik fejével vezényel,
másikkal az égre néz fel